

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра економіки, обліку і оподаткування

ОБЛІК У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійної роботи
для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань **07 «Управління та адміністрування»**
спеціальності **071 «Облік і оподаткування»**
всіх форм навчання

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
економіки, обліку і оподаткування
Протокол № 1 від 19.01. 2024 р.

ЧЕРНІГІВ 2024

Облік у сільському господарстві. Методичні вказівки до самостійної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» всіх форм навчання/ Укл.: Гливенко В.В. Чернігів: НУ «Чернігівська політехніка», 2024. - 27 с.

Укладач

Гливенко Валентина Василівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
НУ «Чернігівська політехніка»*

*Відповідальний
за випуск:*

Дерій Жанна Володимирівна,

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки, обліку і оподаткування
НУ «Чернігівська політехніка»*

Рецензент:

Клименко Тетяна Вікторівна,

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, обліку і оподаткування
НУ «Чернігівська політехніка»*

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ І ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	5
Тема 1. Галузеві особливості, що впливають на організацію обліку	5
тема 2. Поняття біологічних активів, їх визнання, класифікація та оцінка	6
ТЕМА 3. Об'єкти обліку та класифікація витрат	8
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОБЛІК У РОСЛИННИЦТВІ ТА ТВАРИННИЦТВІ	10
Тема 4. Первинний облік виробництва продукції рослинництва та тваринництва	10
Тема 5. Облік біологічних активів та продукції рослинництва. Калькуляція собівартості продукції рослинництва	12
ТЕМА 6. Облік біологічних активів та продукції тваринництва. Калькуляція собівартості продукції тваринництва.	15
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ОБЛІК У ДОПОМІЖНИХ ТА ПРОМИСЛОВИХ ВИРОБНИЦТВАХ. ЗАКРИТТЯ РАХУНКІВ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА	19
Тема 7. Облік витрат в допоміжних виробництвах сільськогосподарського підприємства	19
Тема 8. Розподіл витрат та особливості закриття рахунків	21
Тема 9. Визначення фінансового результату та особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств	23
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	26

ВСТУП

Метою вивчення навчальної дисципліни «Облік у сільському господарстві» є формування у здобувачів системи знань з теорії та практики побудови та ведення обліку на сільськогосподарських підприємствах.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є важливою складовою вивчення дисципліни та основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять.

Під час самостійною роботи реалізуються такі компетентності як більш глибоке розуміння предметної області та здатність до професійного самовдосконалення.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти визначається силабусом початкової дисципліни та методичними матеріалами. Основними видами самостійної роботи здобувачів вищої освіти є: вивчення лекційного матеріалу, робота з вивчення рекомендованої літератури, вивчення основних термінів та категорій курсу, підготовка до практичних занять, дискусій, самостійне поглиблене вивчення тем тощо.

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Облік у сільському господарстві» містять теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань з кожної теми відповідного змістового модуля, теми рефератів та тестові завдання. Також наведено перелік рекомендованої літератури з дисципліни та інформаційні ресурси.

Змістовий модуль 1. Загальні основи організації і технології обліку у сільському господарстві

Тема 1. Галузеві особливості, що впливають на організацію обліку

Основні фактори, які впливають на функціонування сільськогосподарської галузі. Вплив галузевих особливостей на організацію обліку в сільському господарстві. Законодавчо - нормативна база, що регламентує питання обліку в сільському господарстві.

1.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Які фактори впливають на функціонування сільського господарства?
2. Які фактори впливають на виробництво продукції рослинництва?
3. Які фактори здійснюють вплив на тваринницьку галузь?
4. Яким чином галузеві особливості впливають на організацію обліку в сільському господарстві?
5. Які нормативні документи регламентують облік в сільському господарстві?

1.2. Теми рефератів

1. Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників.
2. Нормативно-правове регулювання функціонування аграрного сектору України.
3. Сучасний стан сільського господарства України.

1.3. Тестові завдання

1. Визначення сільськогосподарської діяльності наведено в такому нормативному документі:
 - а) Законі України «про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»;
 - б) Методичних рекомендаціях з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132;
 - в) НП(С)БО 30 «Біологічні активи».
2. Чи поширюється дія Методичних рекомендацій № 132 на структурні підрозділи несільськогосподарських підприємств, що займаються виробництвом сільськогосподарської продукції?
 - а) так;
 - б) ні.
3. НП(С)БО 30 на продукти переробки сільськогосподарської продукції:
 - а) не поширюється;
 - б) поширюється.

4. Чи розповсюджуються норми НП(С)БО 9 на поточні біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю?

- а) так;
- б) ні.

5. Облік у сільському господарстві регламентує:

- а) МСБО 9;
- б) МСБО 32;
- в) МСБО 41.

Тема 2. Поняття біологічних активів, їх визнання, класифікація та оцінка

Поняття біологічних активів та їх класифікація. Види оцінок біологічних активів. Поняття та види основної та побічної продукції рослинництва та тваринництва. Визнання біологічних активів та сільськогосподарської продукції.

2.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Що таке біологічний актив?
2. Що таке сільськогосподарська продукція ?
3. Що таке додаткові біологічні активи?
4. Яка існує класифікація біологічних активів?
5. Що таке витрати на місці продажу?
6. На яких рахунках обліковуються біологічні активи та сільськогосподарська продукція?
7. За яких умов біологічні активи та сільськогосподарська продукція визнаються активами?
8. В яких випадках біологічні активи оцінюються за справедливою вартістю?
9. В яких випадках біологічні активи оцінюються за первісною вартістю?
10. Як здійснюється оцінка при первісному визнанні додаткових біологічних активів?

2.2. Теми рефератів

1. Порівняння національних та міжнародних стандартів обліку в галузі сільського господарства.
2. Довгострокові біологічні активи рослинництва як об'єкт обліку.
3. Довгострокові біологічні активи тваринництва як об'єкт обліку.

2.3. Тестові завдання

1. Біологічні активи залежно від тривалості виробничого процесу поділяються на:

- а) поточні і довгострокові;
- б) зрілі і незрілі;
- в) споживані і плодоносні.

2. Біологічні активи за своїм призначенням класифікуються на:

- а) основні і додаткові;
- б) основні і похідні;
- в) споживані і плодоносні;
- г) зрілі і незрілі.

3. Сільськогосподарську продукцію при первісному визнанні оцінюють:

- а) за первісною вартістю;
- б) за виробничою собівартістю;
- в) за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.

4. При оприбуткуванні сільськогосподарської продукції метод оцінки за собівартістю слід застосовувати:

- а) лише при первинному визнанні;
- б) лише у разі неможливості визначення справедливої вартості;
- в) завжди.

5. Як класифікувати яблуні, які плодоносять, згідно з П(С)БО 30?

- а) сільськогосподарська продукція;
- б) поточні біологічні активи;
- в) довгострокові біологічні активи.

6. Облік багаторічних насаджень та плодоносних рослин регламентується:

- а) НП(С)БО 30;
- б) НП(С)БО 9;
- в) НП(С)БО 7.

7. Посіви озимих зернових культур належать до біологічних активів:

- а) поточних;
- б) довгострокових.

8. Основне стадо кролів належить до біологічних активів:

- а) поточних;
- б) довгострокових.

9. Доросла птиця належить до біологічних активів:

- а) поточних;
- б) довгострокових.

10. Приплід – це:

- а) сільськогосподарська продукція;
- б) додатковий біологічний актив;
- в) довгостроковий біологічний актив.

Тема 3. Об'єкти обліку та класифікація витрат

Об'єкти обліку витрат у рослинництві та тваринництві. Класифікація витрат сільськогосподарських підприємств. Типові статті витрат у рослинництві та тваринництві.

3.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Які статті витрат характерні для рослинництва?
2. Які статті витрат характерні для тваринництва?
3. Які субрахунки в розрізі окремих виробництв можуть відкриватись до рахунка 23 "Виробництво"?
4. Що є об'єктом обліку витрат у рослинництві?
5. Які витрати в рослинництві відносяться до повторюваних, а які до неповторюваних?
6. Що є об'єктом обліку витрат у тваринництві?
7. Що відноситься до непродуктивних витрат (в обліку)?

3.2. Теми рефератів

1. Об'єкти обліку та статті витрат у молочному скотарстві.
2. Об'єкти обліку та статті витрат у птахівництві.
3. Об'єкти обліку та статті витрат у вівчарстві.
4. Об'єкти обліку та статті витрат у вирощуванні олійних культур.
5. Об'єкти обліку та статті витрат у вирощуванні технічних культур.

3.3. Тестові завдання

1. Витрати на виробництво продукції (робіт, послуг) в плануванні та обліку групуються за статтями, які господарство визначає:
 - а) самостійно;
 - б) у чіткій відповідності до Методичних рекомендацій №132;
 - в) у чіткій відповідності до НП(С)БО 16.
2. Витрати на заходи з підвищення родючості земель плануються та обліковуються:
 - а) як витрати конкретного поточного періоду;
 - б) як витрати майбутніх періодів;
 - в) як загальновиробничі витрати.
3. Чи включаються до статті «Добрива» витрати на підготовку добрив, навантаження їх в транспортні засоби і розкидачі, вивезення в поле та внесення в ґрунт ?
 - а) так;
 - б) ні;
 - в) в окремих випадках.
4. До статті «Насіння та посадковий матеріал» включаються:

- а) вартість насіння та посадкового матеріалу;
- б) витрати на підготовку насіння до посіву;
- в) транспортування до місця сівби;
- г) правильні відповіді а і б.

5. У статті "Корми" відображаються:

- а) вартість придбаних кормів та власного виробництва;
- б) витрати на їх внутрішньогосподарське переміщення з поля на постійне місце зберігання;
- в) витрати на приготування кормів в кормоцехах і кормокухнях;
- г) правильні відповіді а і б;
- д) всі відповіді вірні.

6. У цехах з виробництва комбікормів вартість зерна відноситься до такої статті:

- а) «Корми»;
- б) «Сировина та матеріали»;
- в) «Інші операційні витрати».

7. Вартість пального на переїзд тракторів з однієї ділянки на іншу відноситься до такої статті:

- а) «Інші витрати на утримання необоротних активів»;
- б) «Роботи та послуги»;
- в) «Інші витрати».

8. Витрати на утримання основних засобів обліковуються на рахунку:

- а) 15;
- б) 23;
- в) 91.

9. Вартість підстилки для тварин відноситься до такої статті:

- а) «Сировина та матеріали»;
- б) «Непродуктивні витрати»;
- в) «Інші витрати».

10. Втрати від падежу тварин на вирощуванні і відгодівлі відносяться до такої статті:

- а) «Надзвичайні витрати»;
- б) «Непродуктивні витрати»;
- в) «Брак у виробництві».

Змістовий модуль 2. Облік у рослинництві та тваринництві

Тема 4. Первинний облік виробництва продукції рослинництва і тваринництва

Первинні документи, що забезпечують документальне оформлення операцій з поточними та довгостроковими біологічними активами рослинництва. Первинні документи, що забезпечують документальне оформлення операцій з поточними та довгостроковими біологічними активами тваринництва. Первинний облік сільськогосподарської продукції рослинництва та тваринництва.

4.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Які первинні документи застосовуються для документального оформлення операцій з поточними біологічними активами рослинництва?
2. Які первинні документи застосовуються для документального оформлення операцій з довгостроковими біологічними активами рослинництва?
3. Яким чином здійснюється первинний облік надходження та руху продукції рослинництва?
4. Які первинні документи застосовуються для документального оформлення операцій з поточними біологічними активами тваринництва?
5. Які первинні документи застосовуються для документального оформлення операцій з довгостроковими біологічними активами тваринництва?
6. Що таке лімітно-забірна картка?
7. Якими первинними документами відображається рух кормів?
8. Яким чином здійснюється первинний облік надою та руху молока?
9. Якими первинними документами відображається рух основного стада?
10. Яким чином здійснюється первинний облік побічної продукції тваринництва?

4.2. Теми рефератів

1. Документальне оформлення витрат на оплату праці в рослинництві та тваринництві.
2. Документальне оформлення надходження та руху зерна.
3. Документальне оформлення надходження та руху кормів.
4. Документальне оформлення та первинний облік формування та руху основного стада ВРХ.
5. Документальне оформлення руху тварин на вирощуванні і відгодівлі.

4.3. Тестові завдання

1. При переведенні тварин в основне стадо застосовується наступна форма первинного обліку:
 - а) № ДБАСГ-1;
 - б) № ДБАСГ-2;
 - в) № ДБАСГ-6.

2. Для обліку надою молока застосовується наступна форма первинного обліку:

- а) № ПТ-1;
- б) № ПТ-2;
- в) № ПТ-3.

3. Рух молодняку тварин та тварин на відгодівлі відображається в журналі-ордері:

- а) № 8-сг;
- б) № 9-сг;
- в) № 10-сг.

4. Рух тварин основного стада відображається журналі-ордері:

- а) № 4А-сг;
- б) № 10-сг;
- в) № 13-сг.

5. На племінних тварин складають такі спеціалізовані форми:

- а) одну інвентарну картку на всіх племінних тварин однієї породи;
- б) одну інвентарну картку на кожну голову;
- в) одну інвентарну картку на племінних тварин, що оприбутковані протягом звітного місяця.

6. Для обліку витрат зелених кормів застосовується наступна форма первинного обліку:

- а) № ВЗСГ-9;
- б) № ВЗСГ- 6;
- в) № ВЗСГ- 3.

7. Для списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю застосовується форма первинного обліку:

- а) N ПБАСГ-1;
- б) N ПБАСГ-2;
- в) N ПБАСГ-3.

8. Лімітно-забірні картки мають таке призначення:

- а) служать підтвердним документом для списання матеріальних цінностей зі складів структурних підрозділів сільськогосподарських підприємств;
- б) є засобом для поточного контролю за додержанням встановлених лімітів відпуску матеріалів на виробничі потреби;
- в) обидві відповіді вірні.

Тема 5. Облік біологічних активів та продукції рослинництва. Калькуляція собівартості продукції рослинництва.

Облік біологічних активів рослинництва за справедливою вартістю. Облік біологічних активів рослинництва за виробничою собівартістю. Облік виробництва зернових, олійних, технічних та овочевих культур. Облік побічної продукції. Облік кормів. Облік багаторічних насаджень. Визначення собівартості зернових, олійних, технічних та овочевих культур. Визначення собівартості побічної продукції рослинництва.

5.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Що відноситься до поточних біологічних активів рослинництва?
2. Що відноситься до довгострокових біологічних активів рослинництва?
3. Що таке справедлива вартість?
4. Які є методики оцінки біологічних активів рослинництва за справедливою вартістю?
5. Як здійснюється облік доходів і витрат від первісного визнання біологічних активів рослинництва?
6. Як здійснюється облік основної та побічної продукції рослинництва?
7. Які існують методи визначення кількості пасовищних кормів?
8. Що таке багаторічні насадження та на яких рахунках вони обліковуються?
9. Що є одиницями калькулювання у рослинництві?
10. Як здійснюється визначення собівартості зернових культур?
11. Як розподіляються витрати між повноцінним зерном та зерновідходами?
12. Які особливості визначення собівартості овочевих культур?

5.2. Теми рефератів

1. Облік основної та побічної продукції зернових культур.
2. Облік основної та побічної продукції технічних та олійних культур.
3. Особливості обліку лісових насаджень.
4. Методика визначення собівартості олійних та технічних культур.

5.3. Тестові завдання

1. Валовий урожай кукурудзи перераховують в сухе зерно для визначення:
 - а) кормових одиниць;
 - б) урожайності;
 - в) норм висіву.
2. Зелені корми, що привозяться з поля, оприбутковуються:
 - а) за фактичною вагою;
 - б) за розрахунковою вагою, виходячи із нормативних розрахунків;
 - в) за фактичною вагою за мінусом побічної продукції.
3. При виборі оцінки за фактичною собівартістю, зерно врожаю поточного року відображається в обліку до складання річного звіту:

- а) за фактичною собівартістю;
- б) за плановою собівартістю;
- в) за провізornoю собівартістю.
- г) за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.

4. Облік насіння та посадкового матеріалу здійснюється на субрахунку:

- а) 201;
- б) 209;
- в) 208.

5. Кореспонденцією рахунків Дт 231 Кт 208 відображається наступна господарська операція:

- а) використано продукцію власного виробництва;
- б) відпущено насіння та посадковий матеріал у виробництво;
- в) відпущено корми для тваринництва.

6. Бухгалтерський запис Дт 231 Кт 631 означає:

- а) надано послуги сторонніх організацій рослинництву;
- б) сплачено постачальникам за надані послуги;
- в) відпущено у виробництво матеріали сільськогосподарського призначення.

7. Побічною продукцією при вирощуванні зернових культур є:

- а) солома;
- б) солома та сіно;
- в) солома і полова.

8. Бухгалтерський запис Дт 211 Кт 23 означає:

- а) визнано дохід від первісного визнання поточних біологічних активів рослинництва;
- б) оприбутковано поточні біологічні активи за первісною вартістю;
- в) визнано поточні біологічні активи рослинництва, які оцінюються за справедливою вартістю.

9. Здійснення витрат на висадку лісового масиву відображається наступною кореспонденцією рахунків:

- а) Дт 166 Кт 155;
- б) Дт Дт 162 Кт 155;
- в) Дт 162 Кт 166.

10. Перевищення суми витрат, понесених у зв'язку з отриманням продукції рослинництва над її справедливою вартістю, відображається в обліку наступним записом:

- а) Дт 940 Кт 23;

- б) Дт 27 Кт 23;
- в) Дт 23 Кт 710.

11. У разі відсутності активного ринку на побічну с.г. продукцію рослинництва, її оцінюють:

- а) за фактичною собівартістю на її вирощування;
- б) за плановою собівартістю на її збирання, транспортування тощо, скориговану в кінці року до фактичної;
- в) за нормативними витратами на її збирання, транспортування тощо.

12. Інвентаризацію насіння і кормів рекомендовано проводити з такою періодичністю:

- а) раз на місяць;
- б) не рідше як раз на квартал;
- в) не рідше як раз на півріччя;
- г) раз на рік перед складанням річної звітності.

13. У балансі сільськогосподарська продукція врожаю минулого року відображається за:

- а) фактичною собівартістю;
- б) плановою собівартістю;
- в) справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.
- г) ринковими цінами;
- д) за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

14. Періодичність калькулювання продукції рослинництва є такою:

- а) раз на місяць;
- б) раз на квартал;
- в) раз на рік.

15. У разі вирощування насіння зернових культур, загальна сума витрат, що пов'язана з отриманням насінневого зерна розподіляється між класами насіння:

- а) пропорційно сумі прямих витрат на його вирощування;
- б) виходячи із планових витрат на його вирощування ;
- г) пропорційно його вартості за реалізаційними цінами.

16. Собівартість соломи визначається:

- а) за відповідним коефіцієнтом щодо основної продукції;
- б) за розрахунково-нормативними витратами на збирання, транспортування тощо;
- в) за фактичними витратами на культуру, за мінусом вартості основної продукції.

17. Фактичні витрати на вирощування баштанних культур розподіляються між видами продукції таким чином:

- а) пропорційно їх вартості за реалізаційними цінами;
- б) пропорційно сумі прямих витрат за кожною культурою;
- в) пропорційно прямим витратам на оплату праці.

18. Собівартість центнера насіння соняшнику визначається таким чином:

а) діленням загальної суми витрат на вирощування та збирання продукції (враховуючи вартість соняшничиння та кошиків у оцінці за нормативно-розрахунковими цінами) на фізичну масу насіння після його доробки;

б) діленням загальної суми витрат на вирощування та збирання продукції (без вартості соняшничиння та кошиків у оцінці за справедливими цінами) на фізичну масу насіння до його доробки;

в) діленням загальної суми витрат на вирощування та збирання продукції (без вартості соняшничиння та кошиків у оцінці за нормативно-розрахунковими цінами) на фізичну масу насіння після його доробки.

Тема 6. Облік біологічних активів та продукції тваринництва. Калькуляція собівартості продукції тваринництва.

Облік біологічних активів тваринництва за справедливою та за первісною вартістю. Облік тварин основного стада в скотарстві, свинарстві, вівчарстві, конярстві. Облік тварин на вирощуванні і відгодівлі. Облік основної, супутньої та побічної продукції. Особливості обліку у птахівництві, бджільництві та рибництві. Визначення собівартості молока та приплоду у скотарстві. Визначення собівартості приплоду у вівчарстві, конярстві та свинарстві. Визначення собівартості приросту сільськогосподарських тварин. Особливості калькулювання продукції птахівництва, рибництва та бджільництва. Непродуктивні витрати у тваринництві. Оцінка незавершеного виробництва.

6.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Що відноситься до поточних біологічних активів тваринництва?
2. Що відноситься до довгострокових біологічних активів тваринництва?
3. Як відображається в обліку різниця між справедливою вартістю біологічних активів тваринництва та витратами на їх вирощування?
4. На яких рахунках здійснюється облік тварин основного стада?
5. На яких рахунках здійснюється облік тварин на вирощуванні і відгодівлі?
6. Як визначається приріст живої маси тварин?
7. Як відображається в обліку переведення тварин з однієї статеві – вікової групи в іншу?
8. Що є основною та супутньою продукцією у галузях скотарства, свинарства та вівчарства?

9. Як визначається собівартість 1 ц молока у молочному скотарстві?
10. Як визначається собівартість 1 голови приплоду у скотарстві?
11. Як визначається собівартість 1 ц приросту живої маси тварин на вирощуванні та відгодівлі?
12. Що таке непродуктивні витрати та як вони обліковуються?
13. Що відноситься до незавершеного виробництва у сільському господарстві?
14. Як здійснюється оцінка незавершеного виробництва?

6.2. Теми рефератів

1. Особливості обліку у птахівництві.
2. Особливості обліку у бджільництві.
3. Особливості обліку у рибництві.
4. Особливості визначення собівартості приплоду у конярстві, вівчарстві та свинарстві.
5. Особливості калькулювання продукції птахівництва.
6. Особливості калькулювання продукції рибництва та бджільництва.

6.3. Тестові завдання

1. Оприбуткування приплоду великої рогатої худоби в обліку відображається таким записом:
 - а) Д-т 211 К-т 212;
 - б) Д-т 27 К-т 155;
 - в) Д-т 21 К-т 23;
 - г) Д-т 21 Кт 15.

2. Облік тварин основного стада, придбаних у постачальника, здійснюють на субрахунку:
 - а) 107;
 - б) 163;
 - в) 164.

3. Якщо базисна жирність молока становить 3,4 %, а фактична за вранішнім надоєм 3,3 %, кількість молока в перерахунку на базисну жирність:
 - а) збільшиться;
 - б) зменшиться;
 - в) залишиться без змін.

4. В обліку переведення нетелей в основне стадо відображається записом:
 - а) Д-т 107—К-т 155;
 - б) Д-т 155—К-т 107;
 - в) Д-т 155—К-т 212.

5. В обліку переведення корів на відгодівлю відображається записом:

- а) Д-т 217—К-т 107;
- б) Д-т 212—К-т 163;
- в) Д-т 212—К-т 155;
- г) Д-т 441—К-т 107.

6. Маса вимушено забитого молодняка тварин:

- а) виключається з приросту живої маси тварин за звітний рік;
- б) не виключається з приросту живої маси тварин за звітний рік;
- в) списується напряму на фінансовий результат;
- г) відноситься на зменшення рахунку 21.

7. Приріст живої маси тварин на відгодівлі відображається проводкою:

- а) Дт 21 Кт 23;
- б) Дт 23 Кт 21;
- в) Дт 27 Кт 21;
- г) Дт 21 Кт 749.

8. Якщо тварини основного стада обліковуються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, то амортизація на них:

- а) нараховується лише виробничим методом;
- б) нараховується лише прямолінійним методом;
- в) не нараховується взагалі;
- г) вірної відповіді не має.

9. Облік дорослої птиці здійснюється на рахунку:

- а) 107;
- б) 163 або 164;
- в) 212 або 213;
- г) 232.

10. Інвентаризацію тварин на відгодівлі рекомендовано проводити з такою періодичністю:

- а) раз на місяць;
- б) раз на квартал;
- в) раз на півріччя;
- г) раз на рік.

11. Оприбуткування побічної продукції тваринництва відображається проводкою:

- а) Дт 27 Кт 23;
- б) Дт 212 Кт 27;
- в) Дт 27 Кт 212;
- г) Дт 212 Кт 23.

12. Оприбуткування приросту живої маси тварин за справедливою вартістю відображається проводкою:

- а) Дт 27 Кт 212;
- б) Дт 212 Кт 27
- в) Дт 212 Кт 710;
- г) Дт 212 Кт 23.

13. Собівартість 1 кормо-дня у молочному скотарстві розраховується діленням:

- а) сумарних витрат на утримання основного стада корів та тварин на відгодівлі на кількість кормо-днів;
- б) сумарних витрат на утримання основного стада за мінусом вартості приплоду на кількість кормо-днів;
- в) сумарних витрат на утримання основного стада корів на кількість кормо-днів.

14. На собівартість приплоду у романівському вівчарстві відноситься:

- а) 10% від загальної суми на утримання овець основного стада;
- б) 12 % від загальної суми на утримання овець основного стада;
- в) вартість 60 кормо-днів утримання овець основного стада.

15. Для визначення собівартості 1 ц молока слід зробити наступне:

- а) суму витрат на утримання корів (без вартості приплоду) розділити на кількість центнерів одержаного молока;
- б) суму витрат на утримання корів (без вартості приплоду та побічної продукції) розділити на кількість центнерів одержаного молока.
- в) суму витрат на утримання корів розділи на 60 кормо –днів утримання однієї корови.

16. Якщо фактична собівартість с.г. продукції в кінці року вище планової, то на різницю робиться проводка:

- а) Дт 27 Кт 23;
- б) Дт 23 Кт 27;
- в) Дт 26 Кт 23;
- г) вірної відповіді немає.

Змістовий модуль 3. Облік у допоміжних та промислових виробництвах. Закриття рахунків та визначення фінансового результату сільськогосподарського підприємства

Тема 7. Облік витрат в допоміжних виробництвах сільськогосподарського підприємства.

Поняття та структура допоміжних виробництв на сільськогосподарських підприємствах. Облік витрат на газо-, тепло-, електро-, водопостачання, ремонтної майстерні, холодильних установок. Облік витрат на утримання та обслуговування автомобільного транспорту та живої тяглової сили.

7.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Які види допоміжних виробництв можуть бути у сільськогосподарському підприємстві?
2. З якою періодичністю визначається фактична собівартість продукції, робіт та послуг допоміжних виробництв?
3. Як відображаються в обліку витрати на утримання газового господарства?
4. Як визначається собівартість теплоенергії?
5. Як відображаються в обліку витрати та розраховується собівартість електроенергії?
6. Як здійснюється облік витрат на утримання насосних установок та розраховується собівартість 1 м. куб. води?
7. Як визначається фактична собівартість виконаних робіт в ремонтно-механічній майстерні?
8. Як здійснюється облік витрат на утримання вантажного транспорту та спеціальних машин?
9. На яких рахунках здійснюється облік робочих тварин?
10. Чи нараховується амортизація на робочих тварин?
11. З якою періодичністю калькуюються транспортні роботи тракторів і послуги живої тяглової сили?

7.2. Теми рефератів

1. Облік витрат у промислових виробництвах сільськогосподарських підприємств.
2. Облік витрат та визначення собівартості у переробних виробництвах рослинницької продукції.
3. Облік витрат та визначення собівартості у переробних виробництвах тваринницької продукції.

7.3. Тестові завдання

1. Послуги, що надані одним допоміжним виробництвом іншому, оцінюються:
 - а) за фактичною собівартістю;
 - б) за плановою собівартістю з доведення до фактичної;

в) за плановою собівартістю і більш не коригуються.

2. Чи враховується при визначенні собівартості теплоенергії енергія, що використана на власні потреби котельні?

- а) так;
- б) ні.

3. У підприємствах, де використовується лише скраплений (балонний) газ, розраховується собівартість:

- а) 1 м куб. газу;
- б) 1 кг газу;
- в) 100 м. куб. газу.

4. При розрахунку собівартості електроенергії одиницею калькулювання є:

- а) 1 кіловат – година;
- б) 10 кіловат – годин;
- в) 100 кіловат – годин.

5. Облік робочих тварин здійснюється на рахунку:

- а) 10;
- б) 16;
- в) 21.

6. Мінімальний термін, протягом якого має нараховуватись амортизація по робочим тваринам, становить:

- а) не менше 5 років;
- б) не менше 6 років;
- в) не менше 7 років;
- г) підприємство визначає самостійно без обмеження кількості років.

7. Фактична собівартість закінчених ремонтних робіт списується на споживачів послуг з такою періодичністю:

- а) щомісяця;
- б) щоквартально;
- в) раз в кінці року.

8. Транспортні роботи тракторів і послуги живої тягової сили калькуються з такою періодичністю:

- а) щомісяця;
- б) щоквартально;
- в) раз в кінці року.

9. Загальновиробничі витрати ремонтно-механічної майстерні розподіляються між окремими замовленнями таким чином:

- а) пропорційно до нарахованої прямої оплати праці;
- б) пропорційно загальній сумі прямих витрат;
- в) пропорційно загальній сумі всіх витрат.

10. У хлібопекарному виробництві суми витрат, які не можуть бути віднесені безпосередньо, розподіляються між видами продукції таким чином;

- а) пропорційно загальній сумі прямих витрат;
- б) пропорційно прямим витратам на оплату праці;
- в) пропорційно виручці від реалізації.

Тема 8. Розподіл витрат та особливості закриття рахунків

Послідовність закриття рахунків у сільському господарстві. Склад та особливості розподілу загальновиробничих витрат. Особливості віднесення витрат на утримання основних засобів на собівартість продукції окремих культур та незавершеного виробництва. Порядок розподілу загальновиробничих витрат, що стосуються всіх напрямів діяльності підприємства.

8.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Яка послідовність закриття рахунків у сільськогосподарському виробництві?
2. Який склад загальновиробничих витрат у сільському господарстві?
3. Яка методика віднесення витрат на утримання основних засобів на собівартість продукції окремих сільськогосподарських культур та незавершеного виробництва?
4. Які особливості закриття субрахунку «Рослинництво»?
5. Які особливості закриття субрахунку «Тваринництво»?
6. Що може бути базою розподілу загальновиробничих витрат, що стосуються всіх напрямів діяльності підприємства?

8.2. Теми рефератів

1. Порядок закриття рахунків витрат у рослинництві.
2. Порядок закриття рахунків витрат у тваринництві.
3. Особливості обліку та розподілу загальновиробничих витрат у сільському господарстві.

8.3. Тестові завдання

1. У сільгосп підприємствах загальновиробничі витрати галузі рослинництва розподіляються між об'єктами обліку пропорційно загальній сумі витрат за винятком:

- а) заробітної плати;
- б) вартості насіння;
- в) вартості кормів;

г) амортизаційних відрахувань.

2. У сільгосп підприємствах загальнопромислові витрати галузі тваринництва розподіляються між об'єктами обліку пропорційно загальній сумі витрат за винятком:

- а) амортизаційних відрахувань;
- б) вартості кормів;
- в) заробітної плати з нарахуваннями;
- г) інших витрат.

3. У сільгосп підприємствах загальнопромислові витрати підсобних промислових виробництв розподіляються між об'єктами обліку пропорційно

загальній сумі витрат за винятком:

- а) амортизаційних відрахувань;
- б) вартості кормів;
- в) вартості сировини, матеріалів та напівфабрикатів;
- г) вартості сировини.

4. Витрати на утримання тракторів розподіляються між об'єктами обліку таким чином:

- а) пропорційно обсягу виконаних ними механізованих тракторних та будівельних робіт в грн;
- б) пропорційно сумі прямих витрат на кожну культуру;
- в) пропорційно обсягу виконаних ними механізованих тракторних та будівельних робіт в умовних еталонних гектарах.

5. Витрати на утримання машин для внесення в ґрунт добрив розподіляються між об'єктами обліку таким чином:

- а) пропорційно фізичній масі внесених добрив;
- б) пропорційно вартості внесених добрив;
- в) пропорційно сумі прямих витрат на кожну культуру.

6. Орендна плата за взяті в оренду основні засоби обліковується на рахунку:

- а) 23;
- б) 91;
- в) 94.

7. Списання загальнопромислових витрат рослинництва відображається в обліку записом:

- а) Д-т 231—К-т 91;
- б) Д-т 232—К-т 91;
- в) Д-т 91—К-т 231;
- г) Д-т 901—К-т 91.

8. Витрати на утримання тваринницького приміщення, де розміщено декілька видів худоби розподіляються таким чином:

- а) пропорційно кількості поголів'я;
- б) пропорційно зайнятій площі;
- в) пропорційно прямим витратам на утримання кожного виду худоби.

Тема 9. Визначення фінансового результату та особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств

Особливості визначення фінансового результату на сільськогосподарських підприємствах. Основні напрямки розподілу прибутку. Системи оподаткування для сільськогосподарських підприємств. Об'єкт, база оподаткування та ставки податків залежно від обраної системи оподаткування.

9.1. Теоретичні питання для самоперевірки та контролю знань

1. Яка періодичність визначення фінансового результату на сільськогосподарських підприємствах?
2. Який склад фінансових результатів сільськогосподарського підприємства?
3. Що таке планова та фактична собівартість?
4. Як відображається в обліку різниця між плановими та фактичними витратами?
5. Які напрямки розподілу прибутку на сільськогосподарському підприємстві?
6. Які системи оподаткування може обрати сільськогосподарське підприємство?
7. Яким критеріям повинно відповідати сільськогосподарське підприємство, щоб бути платником єдиного податку четвертої групи?
8. В яких випадках сільськогосподарське підприємство не може бути платником єдиного податку четвертої групи?
9. Від яких податків і зборів звільняються платники податку четвертої групи?
10. Які особливості оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств?

9.2. Теми рефератів

1. Розподіл прибутку сільськогосподарських підприємств.
2. Особливості обліку та оподаткування сільськогосподарських підприємств третьої групи єдиного податку.
3. Особливості обліку та оподаткування сільськогосподарських підприємств четвертої групи єдиного податку.

9.3. Тестові завдання

1. Фінансовий результат від основної діяльності сільськогосподарського підприємства складається з:

а) фінансового результату від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів;

б) фінансового результату від реалізації запасів — сільськогосподарської продукції та біологічних активів, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю за вирахуванням очікуваних витрат на місці продажу;

в) фінансового результату від зміни справедливої вартості біологічних активів на дату балансу, оцінка яких здійснюється за справедливою вартістю за вирахуванням витрат на місці продажу;

г) з усіх вище перелічених фінансових результатів.

2. Прибуток сільськогосподарського підприємства, який відображається у Звіті про фінансові результати включає:

а) прибуток від операційної та іншої звичайної діяльності;

б) прибуток від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності;

в) прибуток від реалізації сільськогосподарської продукції та необоротних активів.

3. Не можуть бути платниками єдиного податку суб'єкти господарювання, у яких дохід від продажу диких тварин і птахів у загальному обсязі реалізації с.г. продукції становить:

а) більше 50%;

б) більше 75%;

в) такого обмеження не існує.

4. За перевищення граничної суми доходу, юридичні особи – платники єдиного податку 3 групи за ставкою 3%, сплачують із суми перевищення податок в розмірі:

а) 6%;

б) 10%;

в) 15%;

г) 10%, але не менше розміру мінімальної зарплати.

5. Звітним періодом для платників третьої групи єдиного податку є:

а) календарний місяць;

б) календарний квартал;

в) календарний рік.

6. Платники єдиного податку четвертої групи сплачують податок у третьому кварталі у таких розмірах:

а) 10%;

б) 20%;

в) 30%;

г) 50%.

7. Платники єдиного податку третьої групи сплачують єдиний податок в такі терміни:

- а) протягом 10 календарних днів після граничного строку подання квартальної податкової декларації;
- б) до 20 числа місяця наступного за звітним;
- в) щоквартально з розбивкою рівними сумами не пізніше 30 календарних днів після граничного терміну подання декларації.

8. Платники єдиного податку четвертої групи сплачують єдиний податок в такі терміни:

- а) щоквартально протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного кварталу;
- б) щомісячно протягом 30 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного місяця;
- в) щоквартально не пізніше 10 днів після граничного терміну подання декларації.

9. Не можуть бути платниками єдиного податку суб'єкти господарювання, у яких дохід від продажу хутряної сировини у загальному обсязі реалізації с.г. продукції становить:

- а) більше 50%;
- б) більше 75%;
- в) такого обмеження не існує.

10. Не можуть бути платниками єдиного податку суб'єкти господарювання, у яких дохід від продажу декоративних рослин у загальному обсязі реалізації с.г. продукції становить:

- а) більше 50%;
- б) більше 75%;
- в) такого обмеження не існує.

Рекомендована література

Основна

1. Плаксієнко В.Я. Первинний облік у сільськогосподарських підприємствах: навч. посібник- К.: Центр учбової літератури, 2020. 440 с.
2. Гринь В. П. Облік в сільському господарстві : практикум для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 79 с.
3. Подолянчук О.А., Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік в фермерських господарствах : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 374 с.
4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»: затв. наказом М-ва фінансів України від 18.11.2005 №790 зі змінами та доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text>

Допоміжна

1. Пристемський, О. (2021). Методи оцінки та порядок визначення справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*, (7), 164-170. URL: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.7.19>
2. Василішин С.І. Безпековий вимір методології обліку сільськогосподарської діяльності аграрних підприємств України. *Агросвіт*. 2020. № 13–14. С. 66–71.
3. Іщенко Я.П., Мельник О.С. Правове забезпечення обліку витрат на виробництво сільськогосподарської продукції в Україні. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2019. № 8. С. 120–130.
4. Здирко, Н., & Іщенко, Я. (2023). Організаційні основи побудови системи обліку витрат виробництва фермерських господарств. *Економіка та суспільство*, (50). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-86>
5. Оляднічук Н.В., Підлубна О.Д. Удосконалення організації обліку і контролю виробництва сільськогосподарської продукції. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 6(23). С. 262–268. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2020/6_23_ukr/48.pdf
6. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств: затв. наказом М-ва аграрної політики України від 18.05.01 № 132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0132555-01#Text>
7. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів: затв. наказом М-ва фінансів України від 29 грудня 2006 р. № 1315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text>

8. Податковий кодекс України №2755-VI, зі змінами та доповненнями. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
9. Земельний кодекс України від 25.10.2001 №2768-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
10. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon4.ra-da.gov.ua>.
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
12. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 №2464-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
13. Про оцінку земель : Закон України від 11.12.03 №1378-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
14. Про оренду землі: Закон України від 06.10.98 №161. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>
15. Про фермерське господарство: Закон України від 19.06.2003 № № 973-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/973-15#Text>
16. МСБО 41 «Сільське господарство». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_027#Text

Інформаційні ресурси

1. Облік в сільському господарстві. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка»: веб-сайт. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=6110>
2. Офіційний сайт Наукової бібліотеки НУ «Чернігівська політехніка». URL: <http://library2.stu.cn.ua/>
3. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
4. Верховна рада України: веб-сайт. URL: zakon.rada.gov.ua/.
5. Інтернет-портал “Бухгалтер 911”. URL: <http://buhgalter911.com/>